

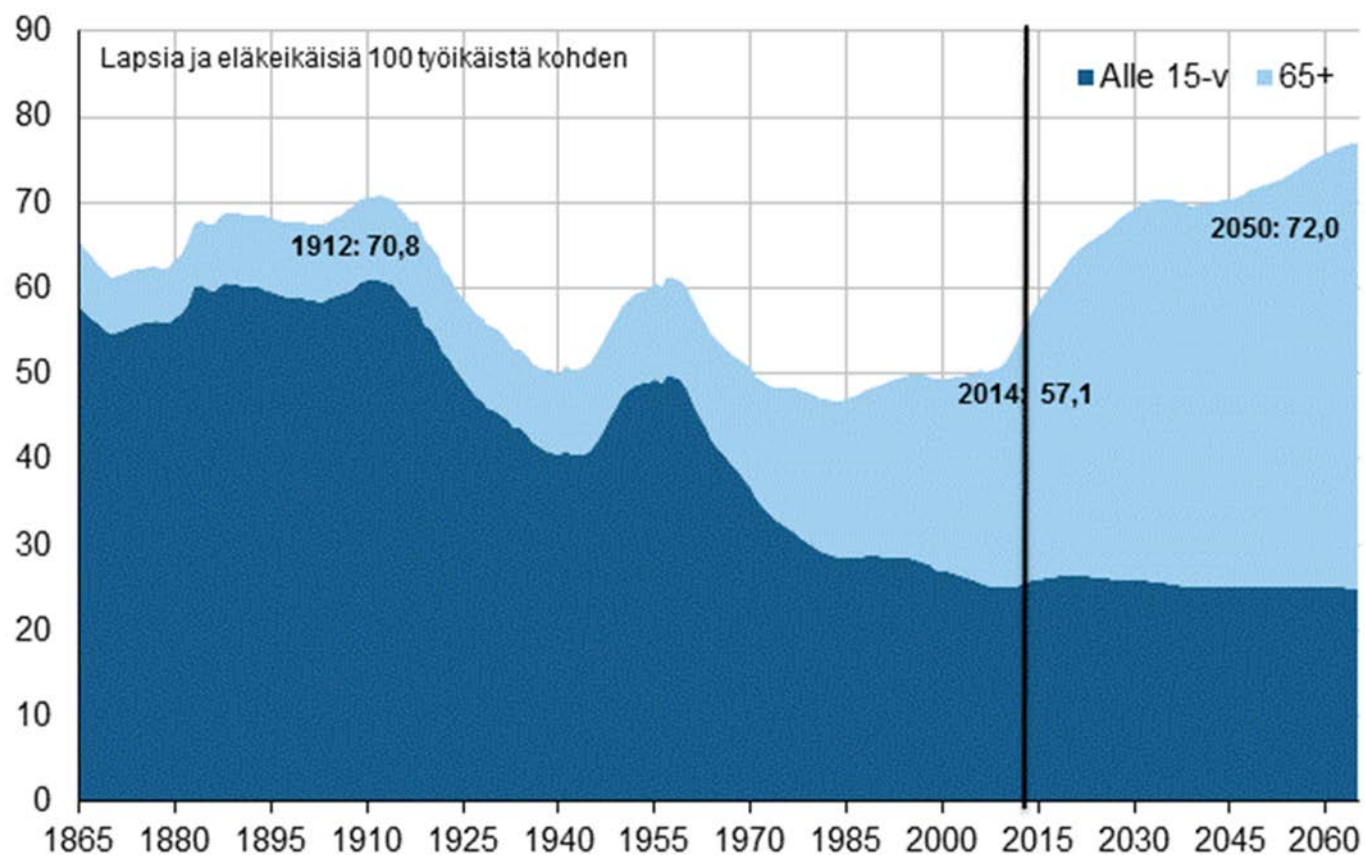
TAT Case – Sijoittamisen perusteet: Nuoret ja sijoittaminen

Talous tutuksi 2017

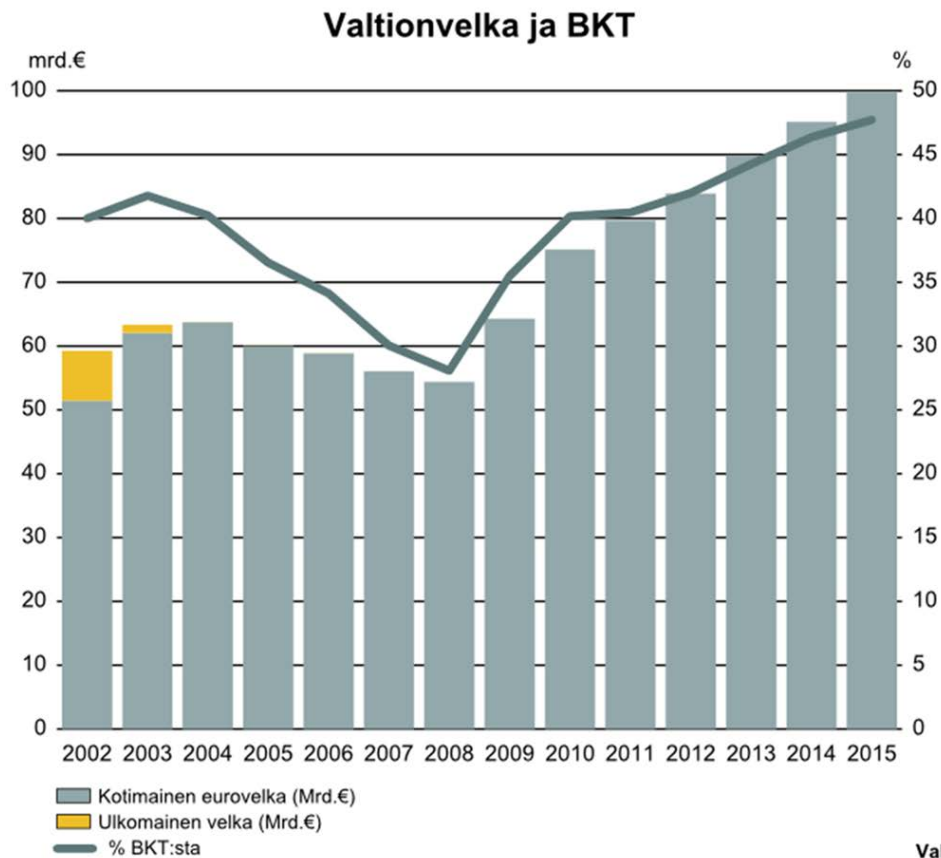
Sari Lounasmeri

- Yhteiskunnallinen merkitys
 - Väestö ikääntyy, valtio velkaantunut
 - Hyvinvointiyhteiskunnan ylläpitämiseksi tarvitaan verotuloja, tarvitaan talouskasvua
 - Kasvu lähtee yrityksistä, yritykset tarvitsevat rahoittajia, kotitalouksilla talletusvaroja
 - Kotitaloudet yritysten omistajina, päätöksentekijöinä
- Henkilökohtainen merkitys
 - Oman talouden hallinta, syrjäytymisen ehkäiseminen
 - Omasta taloudellisesta tulevaisuudesta huolehtiminen

Väestö ikääntyy

Valtio on velkaantunut

Valtio saa tuloja veroista

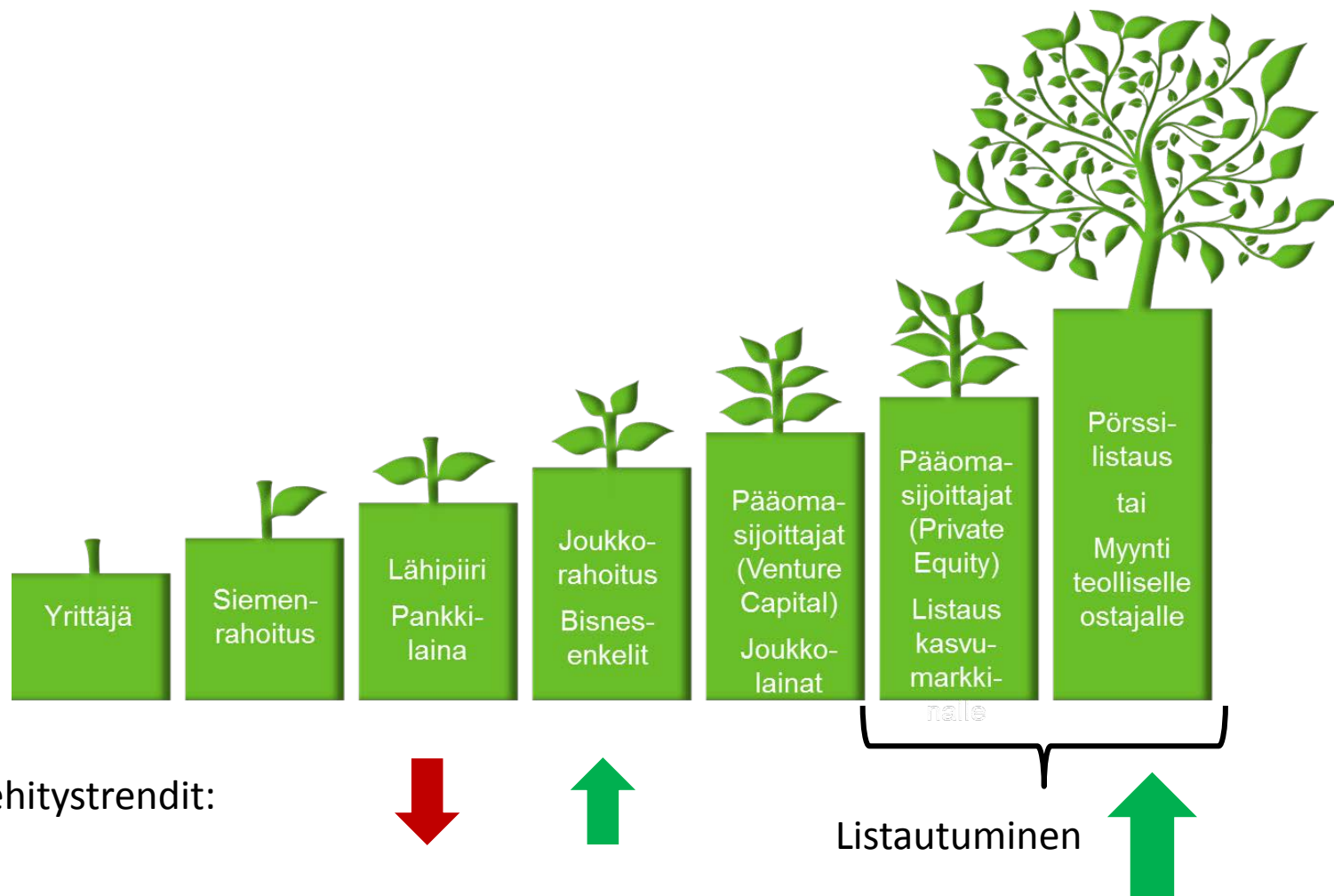

Suomi tarvitsee kasvua,
kasvu lähtee yrityksistä

-
- **Pankit (vieras pääoma eli lainarahoitus)**
 - Finanssikriisi (2008) johti lainoja antavia pankkeja koskevien sääntöjen kiristämiseen
 - EU sääntely tuonut tiukemmat ehdot, lainansaajilta vaaditaan reaalivakuuksia (vakuutena esim. talo tai tehdas), lainaa saa suhteessa vähemmän, lainansaajalla pitää olla enemmän omaa pääomaa
 - **Eläkeyhtiöt**
 - Väestön ikärakenne -> eläkkeitä maksetaan enemmän, eläkeyhtiöt eivät enää nettosijoittajia
 - **Valtio**
 - Luonnollinen monopoli tai erityistehtävä (esim. Alko, Finrail, Yleisradio)
 - Strateginen intressi (esim. Finnair, Leijona Catering, Suomen Siemenperunakeskus)
 - Uuden luominen (sijoitukset kasvuyhtiöihin)
 - Suomalaisen omistuksen puolustaminen
 - Finanssi-intressi (esim. Elisa, Metso, Sampo, Telia)
 - **Kotitaloudet**
 - Omistajayrittäjät
 - Suorat sijoitukset / bisnesenkelit
 - Joukkorahoitus - netin kautta pienten yritysten rahoittaminen
 - Joukkolainat – yritykset voivat ottaa lainaa pankista tai suoraan sijoittajilta
 - Pörssi – kohtaamispaikka, jossa yritykset hakevat kasvuunsa rahoitusta

Yritysten kasvupolku

- **Lähtötilanne**

- Mitä omistat / mikä on omaisuutesi arvo?
- Kuinka paljon olet velkaa?

- **Tee budjetti**

- Mitkä ovat kuukausittaiset tulosi?
- Mitkä ovat kuukausittaiset menosi?
- Kuinka paljon kuukausittain jää säästöön?

-
- Professori Vesa Puttonen, Aalto-yliopisto

Warren Buffett

-
- Yhdysvaltain toiseksi rikkain mies
 - Kerännyt kymmenien miljardien varallisuuden sijoittamalla osakkeisiin

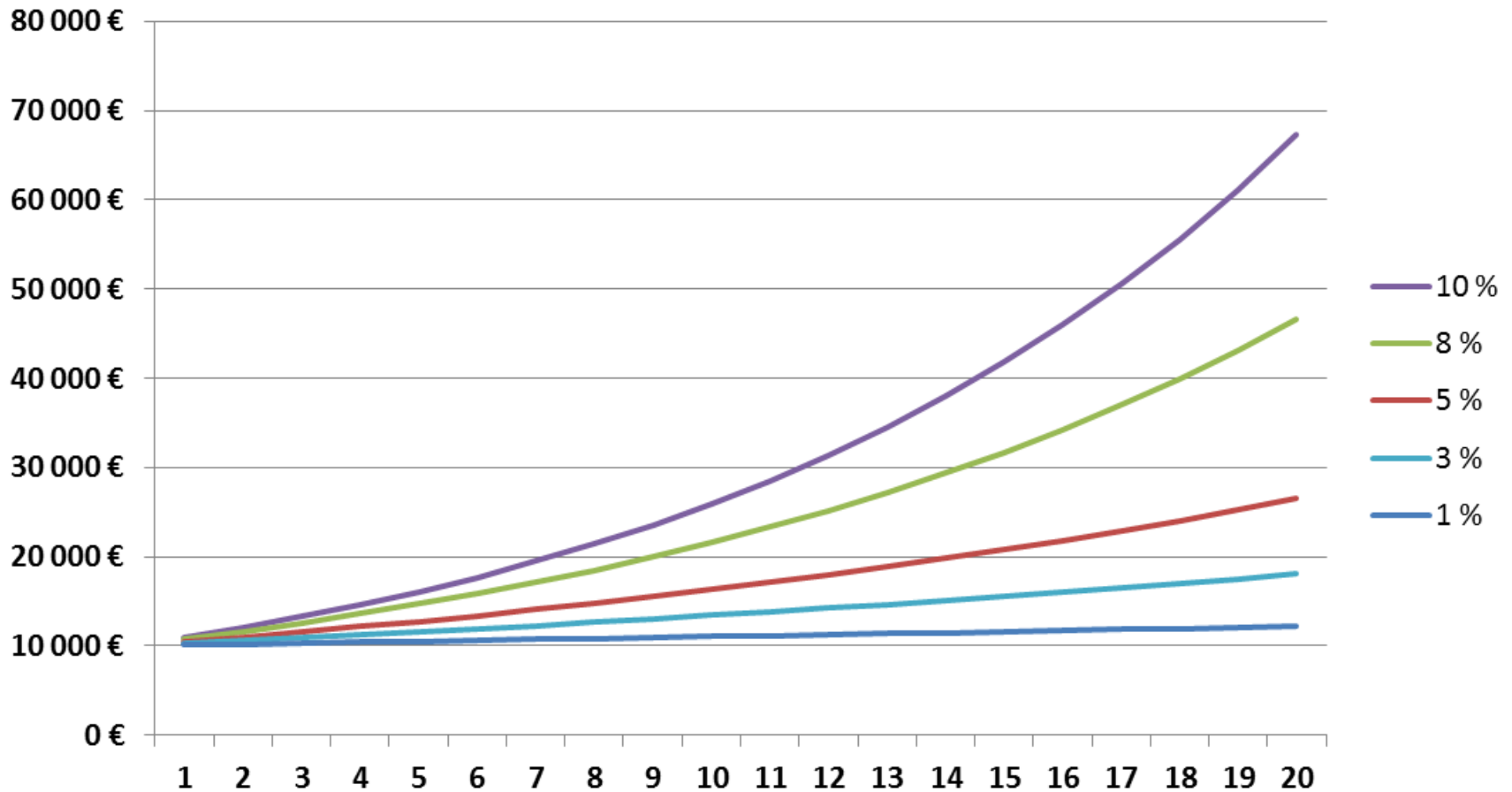
Buffettin neuvot:

- Säästäminen kannattaa aloittaa mahdollisimman varhain
- Säästämisessä kannattaa keskittyä hyvätuottoisiin instrumentteihin
- Vaurastuminen edellyttää systemaattisuutta

Aloita sijoittaminen varhain

- Rahalla on aina aika-arvoa
 - Euro tänään on arvokkaampi kuin euro huomenna
 - Koska ihmiset ovat halukkaampia kuluttamaan kuin säästämään, säästäjälle maksetaan rahaa (korkoa) kun hän suostuu kuluttamaan myöhemmin
 - Suomalaisilla kotitalouksilla on 87 mrd euroa talletustileillä (keskikorko lähes nolla prosenttia)

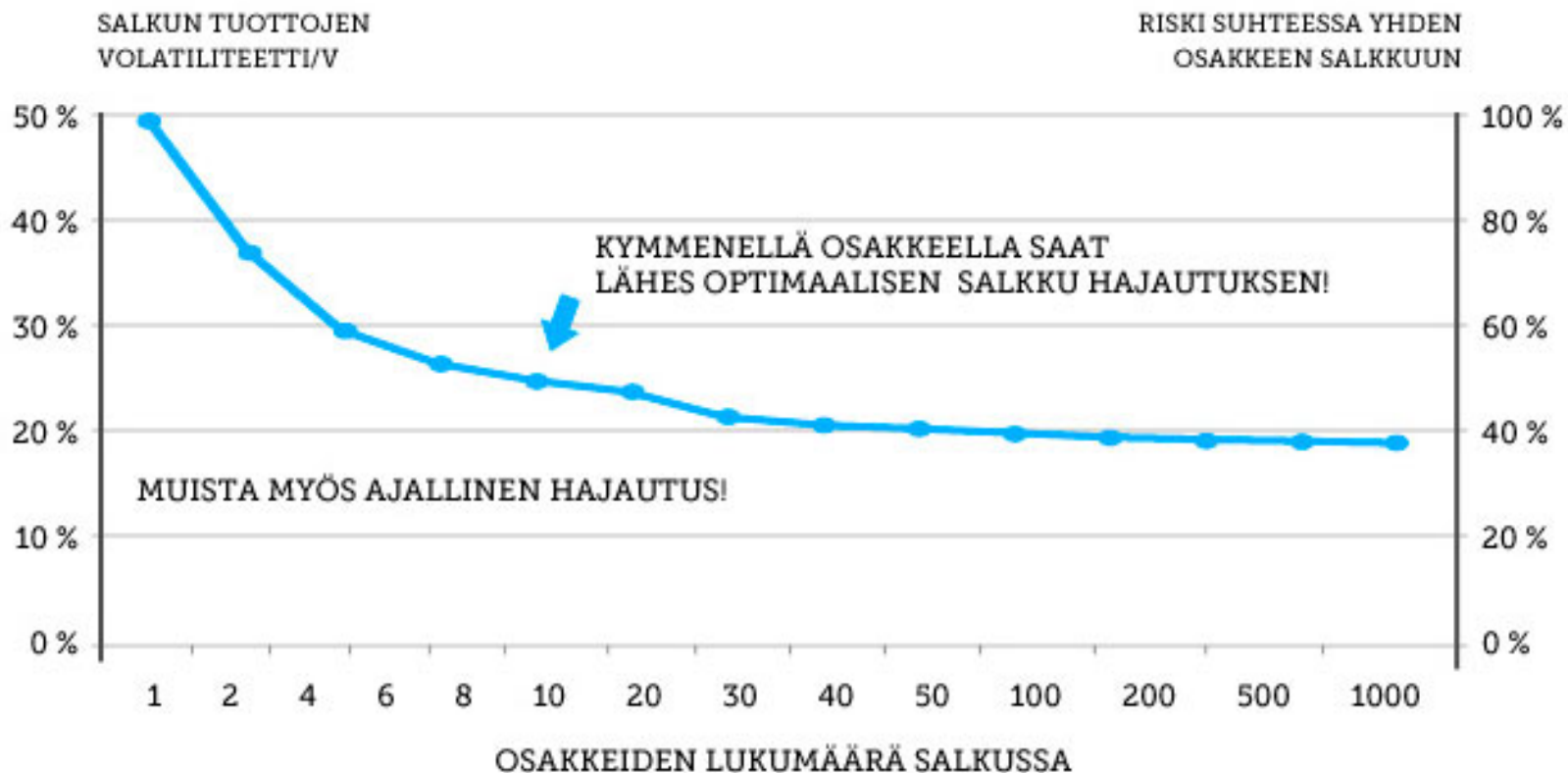
Tuottoprosentin merkitys

Keskity hyvätuottoisiin instrumentteihin

- Tuotto ja riski kulkevat käsi kädessä
 - Pääsääntöisesti ei ole sijoituskohteita jotka tuottaisivat paljon voittoa ilman riskiä, riskinotosta maksetaan
 - Pankkitalletus on vähäriskinen ja pienituottoinen
 - Osakekurssit vaihtelevat voimakkaasti, toisaalta sadan vuoden aikana ne ovat olleet parhaiten tuottava omaisuuserä
- Hajauttaminen pienentää riskiä
 - Säästetään useisiin erilaisiin sijoituskohteisiin
 - Yhden hinnan laskiessa toisen hinta voi nousta

Hajauttaminen

Vaurastuminen edellyttää systemaattisuutta

- Vaurastuminen edellyttää suunnitelmaa
 - Moni miettii rahan käyttämistä enemmän kuin säästämistä
 - Aloitatko säästämisen tänään vai 5 v. kuluttua
 - Sijoitatko systemaattisesti vai satunnaisesti
 - Saatko 0, 2 vai 10 prosentin tuoton
- Perehdy sijoitusmarkkinoihin itse
 - Osaat pankin asiakkaanakin vaatia tietoa tärkeistä asioista

Kotitaloudet omistajina

• Kiinteistöt	300 mrd. €	
– Asuntolainat	93 mrd. €	
– Asuntoyhteisölainat	25 mrd. €	
• Talletukset	87 mrd. €	korko 0,16 %
– Kulutusluotot	14 mrd. €	
– Muut luotot	16 mrd. €	
• Pörssi-osakkeet	35 mrd. €	
• Rahastot	20 mrd. €	

noin 800 000 osakesäästäjää
lähes miljoona rahastosäästäjää

Kansanosakkeet

1. Nokia	2. Elisa	3. Fortum	4. Sampo	5. UPM	6. Talvivaara	7. Outokumpu	8. Neste
219 018	178 148	126 458	93 252	79 087	75 954	64 968	61 000
▼ -4 018	▼ -3 172	▲ 3 234	▲ 11 622	▲ 1 817	▲ 22	▲ 9 630	▲ 744
9. Kone	10. Stockmann	11. Orion	12. Metso	13. Valmet	14. Raisio	15. Metsä Board	
55 281	45 478	44 795	41 207	41 201	39 676	39 328	
▲ 2 377	▼ -1 521	▼ -609	▼ -1 238	▼ -549	▲ 437	▲ 523	

Nro. Yhtiö	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	30.6.2017
1. Nokia Oyj	181 309	217 640	233 563	210 994	202 987	196 549	223 036	219 018
2. Elisa Oyj	181 309	214 596	203 201	205 553	195 366	184 056	181 320	178 148
3. Fortum Oyj	92 271	98 406	114 600	122 463	101 885	127 176	123 224	126 458
4. Sampo Oyj	78 903	78 227	73 080	73 062	73 834	75 246	81 630	93 252
5. UPM-Kymmene Oyj	84 879	89 907	88 045	86 065	81 671	77 543	77 270	79 087
6. Talvivaaran Kaivososakeyhtiö Oyj	30 557	46 266	52 374	79 813	76 648	76 529	75 932	75 954
7. Outokumpu Oyj	37 661	39 510	52 655	60 876	61 528	66 518	55 338	64 968
8. Neste Oyj	72 459	73 183	71 618	74 254	67 767	64 233	60 256	61 000
9. Kone Oyj	55 550	54 377	52 639	52 838	48 450	51 781	52 904	55 281
10. Stockmann Oyj Abp	42 867	54 244	57 388	56 032	52 218	49 519	46 999	45 478
11. Orion Oyj						45 682	45 404	44 795
12. Metso Oyj						47 169	42 445	41 207
13. Valmet Oyj						43 842	41 750	41 201
14. Raisio Oyj						36 379	39 239	39 676
15. Metsä Board Oyj						36 413	38 805	39 328

Case -ohjeistus

- Jakaudutaan noin neljän hengen ryhmiin, tehdään lounaan jälkeen case-tehtävä ryhmissä
- Kirjoittakaa ryhmän ajatukset paperille ja palauttakaa paperit
- Sen jälkeen case-tehtävän purku ja lyhyt keskustelu

1. Pohdi, miksi suomalaiset pitävät suuria varallisuuksia nollakorkoisilla pankkitileillä (keskimäärin n. 16 000 euroa/jokainen suomalainen).
2. Pohdi, kuinka suuri summa kannattaisi pitää nollakorkoisella pankkitilillä. Valmistelemme suositusta keskivertohenkilölle, jolla on tällä hetkellä talletustilillä 16 000 euroa. Kuinka jakaisit summan eri finanssisijoituksiin? Huomioi vastauksessasi riski ja tuotto-odotus.
3. Mieti, mitkä tekijät vaikuttavat edellä tehtävässä 2 tekemäsi suosituksen sopivuuteen yksittäiselle henkilölle. Kuinka henkilön ikä vaikuttaa? Mitä suosittelisit nuorelle?

Lisätehtävä: Syvennä edellä tehtävässä 2 tekemääsi suositusta. Mikäli suosittelit sijoittamista pörssiosakkeisiin, mitkä osakkeet valitsisit / millä perusteella?

4. Luukas –tehtävä. Miten pitkään Luukaksella kestää eri omaisuuslajeihin sijoittamalla, että hänen pääomansa kaksinkertaistuu 4000 euroon?

Vastaukset:

- Rahamarkkinoilla: $72/1= 72$ vuotta
- Joukkolainamarkkinoilla: $72/2= 36$ vuotta
- Osakemarkkinoilla: $72/7= 10$ vuotta